

Donderdag, 15 november 2001

7. Harmonisatie van het burgerlijk en handelsrecht van de lidstaten

A5-0384/2001

Resolutie van het Europees Parlement over de harmonisatie van het burgerlijk en handelsrecht van de lidstaten (COM(2001) 398 – C5-0471/2001 – 2001/2187(COS))

Het Europees Parlement,

- gezien de mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement over Europees verbintenissenrecht (COM(2001) 398 – C5-0471/2001)⁽¹⁾,
 - onder verwijzing naar zijn resolutie van 26 mei 1989 over een poging tot harmonisatie van het privaatrecht in de lidstaten⁽²⁾,
 - onder verwijzing naar zijn resolutie van 6 mei 1994 over de harmonisatie van bepaalde sectoren van het privaatrecht van de lidstaten⁽³⁾,
 - gezien de conclusies van de Europese Raad van Tampere (15 en 16 oktober 1999), in het bijzonder conclusie 39,
 - onder verwijzing naar het werkdocument van zijn Directoraat-generaal studies inzake onderzoek naar het privaatrecht in de EU in het licht van discriminatie en het scheppen van een Europees burgerlijk wetboek⁽⁴⁾,
 - gelet op artikel 47, lid 1 van zijn Reglement,
 - gezien het verslag van de Commissie juridische zaken en interne markt (A5-0384/2001),
- A. overwegende dat de rechtstradities van de volkeren van Europa uiteindelijk meer overeenkomsten dan verschillen vertonen,
- B. overwegende dat het deze grote overeenkomsten waren die de plechtige afkondiging op 7 december 2000 mogelijk hebben gemaakt van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie bij gelegenheid van de bijeenkomst van de Europese Raad in Nice,
- C. overwegende dat het debat over een grootschalige harmonisatie van het burgerlijk recht van de lidstaten een politiek beladen en gevoelig thema is,
- D. overwegende dat artikel 61 van het Verdrag bepaalt dat de Raad, met het oog op de geleidelijke totstandbrenging van een ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid, maatregelen vaststelt op het gebied van samenwerking in burgerlijke zaken, zoals nader uitgewerkt in artikel 65,
- E. overwegende dat de door de Europese Unie geschapen interne markt een groot economisch succes is,
- F. overwegende dat de geleidelijke voltooiing van de interne markt verder- en diepergaande economische verstrengelingen tot gevolg heeft,
- G. overwegende dat rechtsbetrekkingen met een grensoverschrijdend karakter echter nog steeds een uitzondering vormen,
- H. overwegende dat de interne markt pas echt voltooid zal zijn wanneer ook de consument in het volledige genot komt van de voordelen hiervan,

⁽¹⁾ PB C 255 van 13.9.2001, blz. 1.

⁽²⁾ PB C 158 van 26.6.1989, blz. 400.

⁽³⁾ PB C 205 van 25.7.1994, blz. 518.

⁽⁴⁾ Serie juridische vraagstukken JURI 103.

Donderdag, 15 november 2001

- I. overwegende dat vooral kleinere en middelgrote ondernemingen grensoverschrijdende transacties schuwen wegens de onduidelijkheden inzake het toe te passen recht en de vaak niet te voorziene kosten van rechtsvervolgning,
- J. overwegende dat de regelingen van het Verdrag van Rome inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst en van het VN-Verdrag inzake internationale koopovereenkomsten (CISG) weliswaar de grondslag voor een toekomstige gemeenschappelijke regeling zouden kunnen vormen, maar het probleem van de grensoverschrijdende rechtsbetrekkingen niet afdoende zullen regelen,

Huidige stand van de situatie

1. stelt vast dat momenteel onder meer de volgende regelingen en verdragen die van invloed zijn op het privaatrecht van de lidstaten, van kracht zijn:
 - Richtlijn 85/374/EEG van de Raad van 25 juli 1985 betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der lidstaten inzake de aansprakelijkheid voor producten met gebreken (gewijzigd door Richtlijn 1999/34/EG van 10 mei 1999)⁽¹⁾;
 - Richtlijn 85/577/EEG van de Raad van 20 december 1985 betreffende de bescherming van de consument bij buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten⁽²⁾;
 - Richtlijn 87/102/EEG van de Raad van 22 december 1986 betreffende de harmonisatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der lidstaten inzake het consumentenkrediet (gewijzigd door Richtlijn 90/88/EEG van 22 februari 1990 en Richtlijn 98/7/EG van 16 februari 1998)⁽³⁾;
 - Richtlijn 90/314/EEG van de Raad van 13 juni 1990 betreffende pakketreizen, met inbegrip van vakantiepakketten en rondreispakketten⁽⁴⁾;
 - Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten⁽⁵⁾;
 - Richtlijn 94/47/EG van het Europees Parlement en van de Raad van 26 oktober 1994 betreffende de bescherming van de verkrijger voor wat bepaalde aspecten betreft van overeenkomsten inzake de verkrijging van een recht van deeltijds gebruik van onroerende goederen⁽⁶⁾;
 - Richtlijn 97/7/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 1997 betreffende de bescherming van de consument bij op afstand gesloten overeenkomsten — Verklaring van de Raad en van het Parlement ad artikel 6, lid 1 — Verklaring van de Commissie ad artikel 3, lid 1, eerste streepje⁽⁷⁾;
 - Richtlijn 98/27/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 mei 1998 betreffende het doen staken van inbreuken in het raam van de bescherming van de consumentenbelangen⁽⁸⁾;
 - Richtlijn 1999/44/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 mei 1999 betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen⁽⁹⁾;
 - Richtlijn 1999/93/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 1999 betreffende een gemeenschappelijk kader voor elektronische handtekeningen⁽¹⁰⁾;
 - Richtlijn 2000/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2000 betreffende bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij, met name de elektronische handel, in de interne markt⁽¹¹⁾;

⁽¹⁾ PB L 210 van 7.8.1985, blz. 29.

⁽²⁾ PB L 372 van 31.12.1985, blz. 31.

⁽³⁾ PB L 42 van 12.2.1987, blz. 48.

⁽⁴⁾ PB L 158 van 23.6.1990, blz. 59.

⁽⁵⁾ PB L 95 van 21.4.1993, blz. 29.

⁽⁶⁾ PB L 280 van 29.10.1994, blz. 83.

⁽⁷⁾ PB L 144 van 4.6.1997, blz. 19.

⁽⁸⁾ PB L 166 van 11.6.1999, blz. 51.

⁽⁹⁾ PB L 171 van 7.7.1999, blz. 12.

⁽¹⁰⁾ PB L 13 van 19.1.2000, blz. 12.

⁽¹¹⁾ PB L 178 van 17.7.2000, blz. 1.

Donderdag, 15 november 2001

- Richtlijn 2000/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 juni 2000 betreffende bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransacties⁽¹⁾;
 - Verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken⁽²⁾;
 - Verdrag van Rome van 1980 inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst⁽³⁾;
2. stelt vast dat de genoemde communautaire richtlijnen niet optimaal op elkaar zijn afgestemd;
 3. stelt vast dat zich ook op het raakvlak tussen genoemde richtlijnen en de rechtsstelsels van de lidstaten op het gebied van het burgerlijk recht ten dele wrijvingen voordoen;
 4. stelt vast dat het in een tot 500 miljoen inwoners uitgebreide Unie steeds moeilijker wordt om een uniforme toepassing van het Europees recht te garanderen;

Inschatting van de toekomstige ontwikkeling

5. is ervan overtuigd dat de elektronische handel en de invoering van de euro in twaalf lidstaten tot een aanzienlijke toename van het aantal grensoverschrijdende rechtsbetrekkingen zal leiden;
6. wijst daarom op het belang van een strikte tenuitvoerlegging in de lidstaten van de richtlijn inzake elektronische handel, ter verwezenlijking van de doelstelling ervan, nl. een echte interne markt voor e-commerce, en benadrukt de noodzaak om, ter vergemakkelijking van grensoverschrijdende transacties binnen de interne markt, verder te gaan met de harmonisatie van het verbintenissenrecht, met name op de volgende terreinen:
 - Hoe kunnen de belangen van de ondernemingen enerzijds en de consumenten anderzijds op rechtvaardige wijze worden behartigd?
 - Welke rechtbank is bevoegd?
 - Wie draagt de proceskosten?
 - Hoe kan een doelmatige rechtsbescherming worden gewaarborgd?
 - Hoe wordt omgegaan met het feit dat zelfs de laagste gerechtelijke instanties met ingewikkelde problemen op het vlak van het internationaal recht worden belast?
 - Belasting van consumenten en juridische vertegenwoordigers met lastige vragen van internationaal recht;
7. is derhalve van mening dat de toepassing van uiteenlopende nationale, Europese of internationale regels coherent op elkaar moet worden afgestemd;
8. pleit voor een op de burger afgestemd, toegankelijk en bestaande tradities respecterend recht, waarbij tevens rekening gehouden wordt met de behoeften van de interne markt;

Opmerkingen over de mededeling van de Commissie (COM(2001) 398)

9. betreurt en is verbaasd over het feit dat de Commissie haar mededeling heeft beperkt tot het verbintenissenrecht, hoewel het mandaat van de Europese Raad van Tampere meer mogelijkheden bood;
10. wijst op de noodzaak om te streven naar een doelgerichte harmonisatie van het verbintenissenrecht indien wederzijdse erkenning van nationale voorschriften niet kan worden toegepast en afwijking van deze voorschriften resulteert in belemmeringen voor het functioneren van de interne markt, zoals gedefinieerd door het Hof van Justitie⁽⁴⁾;

⁽¹⁾ PB L 200 van 8.8.2000, blz. 35.

⁽²⁾ PB L 12 van 16.1.2001, blz. 1.

⁽³⁾ PB C 27 van 26.1.1998, blz. 34.

⁽⁴⁾ Zaak C-376/98, Jurisprudentie 2000, blz. I-8419.

Donderdag, 15 november 2001

11. acht het, gezien de in het grensoverschrijdende rechtsverkeer vaak voorkomende contractuele constructies, zinvol om als „keuzerecht” overeenkomstig het internationaal privaatrecht een Europees rechtsstatuut in de vorm van een verordening op te stellen waarvan in het rechtsverkeer gebruik kan worden gemaakt (b.v. bij koop, zekerheidsstelling, financiële dienstverlening);
12. dringt er bij de Commissie op aan om met voorstellen te komen ter herziening van de bestaande consumentenbeschermingsrichtlijnen op het terrein van het verbintenissenrecht, met name ter eliminatie van minimumharmonisatieclausules, die de totstandbrenging van een uniforme wetgeving op EU-niveau verhinderd hebben ten nadele van de consumentenbescherming en een soepel functioneren van de interne markt;
13. stelt vast dat de huidige problemen in verband met de sluiting, interpretatie en toepassing van overeenkomsten niet kunnen worden opgelost, indien niet ook de vraagstukken in verband met de algemene vormvoorschriften, de buitencontractuele aansprakelijkheid, de rechtsregels inzake ongerechtvaardigde verrijking, en het zakelijk recht worden aangepakt;
14. is voldaan over de mededeling van de Commissie, die vele goede ideeën bevat, en verzoekt haar om als volgende stap op weg naar de harmonisatie van het burgerlijk recht en het handelsrecht van de lidstaten en na een uitvoerige raadpleging van wetenschappers, een actieplan voor te leggen dat de volgende stappen omvat:
- a) tot eind 2004: compilatie van een databank in alle gemeenschapstalen inzake de nationale wetgevingen en jurisprudentie op het terrein van het verbintenissenrecht en stimulering, op basis van een dergelijke databank, van rechtsvergelijkend onderzoek en samenwerking tussen belanghebbende partijen, academici en juristen uit de praktijk. Deze samenwerking zou tot doel moeten hebben gemeenschappelijke juridische concepten en oplossingen en een gemeenschappelijke terminologie van de vijftien rechtsstelsels van de lidstaten te vinden die op vrijwillige basis zouden kunnen worden toegepast (keuzemogelijkheid II van de mededeling), en wel op de volgende gebieden: algemeen verbintenissenrecht, kooprecht, recht inzake de dienstverleningsovereenkomsten, met inbegrip van financiële diensten en verzekeringsovereenkomsten, het recht inzake persoonlijke borgtochten, het recht dat van toepassing is op niet-contractuele verbintenissen (het op delicten toepasselijke recht, de rechtsregels inzake ongerechtvaardigde verrijking), het recht inzake de eigendomsovergang van roerende goederen, het recht inzake kredietwaarborgen op roerende goederen, trustrecht,
 - b) regelmatige voorlegging aan het Europees Parlement van verslagen over de vorderingen bij deze vergelijkende analyses en mogelijke gemeenschappelijke juridische concepten en oplossingen voor het verbintenissenrecht; het Europees Parlement dient advies uit te brengen over deze verslagen indien deze gemeenschappelijke juridische concepten en oplossingen bevatten,
 - c) parallel daarmee tot 2004, na uitvoerige wetenschappelijke raadpleging: wetgevingsvoorstellen tot consolidatie (b.v. verscherping, vereenvoudiging, harmonisatie van de rechtsbegrippen, codificatie, uitbreiding, opheffing) van het bestaande recht dat uit de rechtsinstrumenten voortvloeit (zie ook I.1),
 - d) voor eind 2004 onderzoeken of er een dringende behoefte bestaat aan verdere voor de interne markt relevante regelingen, waarbij met name gelet wordt op de groei van het elektronisch handelsverkeer,
 - e) begin 2005, in samenwerking met het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen: publicatie van de rechtsvergelijkende analyse en van gemeenschappelijke juridische concepten en oplossingen in een adequate vorm,
 - f) vanaf 2005: bevordering van de verspreiding van de rechtsvergelijkende analyse en gemeenschappelijke juridische concepten en oplossingen binnen het academisch onderwijs en de leerplannen voor juridische beroepen, alsmede stimulering van de verspreiding van het Gemeenschapsrecht in deze zelfde academische en juridische kringen,
 - g) vanaf 2005: consequente toepassing van de juridische concepten en oplossingen en juridische terminologie door alle EU-instellingen die betrokken zijn bij wetgeving en rechtshandhaving,
 - h) vanaf 2006: Europese wetgeving inzake de aanwending van de gemeenschappelijke rechtsbeginselen en -terminologie voor grensoverschrijdende of binnenlandse contractuele betrekkingen met de mogelijkheid van contractuele opzegging,

Donderdag, 15 november 2001

- i) begin 2008: toetsing hoe de gemeenschappelijke rechtsbeginselen en uniform terminologie in het Europees recht in de praktijk hun nut bewezen hebben en onderzoek of hiervoor uniforme Europese regelingen moeten worden vastgesteld, zodat binnen de EU en in het recht van haar lidstaten op langere termijn een harmonisatie van het verdragsrecht plaatsvindt,
- j) vanaf 2010: uitwerking en goedkeuring van een corpus van voorschriften inzake het verbintenissenrecht van de Europese Unie, waarbij rekening gehouden wordt met de gemeenschappelijke juridische begrippen en oplossingen zoals deze in het kader van de voornoemde initiatieven zijn vastgesteld;

15. pleit ervoor om voor eind 2002 een „Europees rechtsinstituut” op te richten waarin deskundigen op het gebied van juridisch beleid, administratie, justitie en rechtstoepassing op wetenschappelijke basis aan de uitwerking van de grondslagen voor de bovengenoemde hervormingen bijdragen;

16. is van mening dat de Commissie gedurende de gehele looptijd van het actieplan voor wetenschappelijk advies een beroep zou kunnen doen op b.v. de volgende werkgroepen en instellingen, alsmede op de inzake andere takken van wetgeving bevoegde academische instanties, en alle andere belanghebbende partijen:

- Commissie Europees verbintenissenrecht, Holte,
- Studiegroep Europees burgerlijk wetboek, Osnabrück,
- Academie van Europese wetenschappers op het gebied van het privaatrecht, Pavia,
- Europees Universitair Instituut, Florence,
- Academie voor Europees recht, Trier,
- nationale beroepsorganisaties van juristen en wetsherzieningsinstanties in de lidstaten;

17. is van mening dat gelet op de thans urgente problemen primair de werkzaamheden ter harmonisatie van het internationaal burgerlijk procesrecht (bevoegdheid en tenuitvoerlegging), de erkenning van vonnissen en de rechtshulp bespoedigd dienen te worden;

18. verzoekt de Commissie de rechtsgrondslag van artikel 95 van het EG-Verdrag (interne markt) te hanteren bij de verdere consolidatie en ontwikkeling van de harmonisatie van het burgerlijk recht;

19. is van mening dat richtlijnen die niet op volledige harmonisatie, maar op bepaalde doeleinden, zoals consumentenbescherming, veiligheid van of aansprakelijkheid voor producten, zijn gericht, nog steeds geconcentreerd dienen te worden als richtlijnen die weinig gedetailleerde bepalingen bevatten en systeem-neutraal zijn, zodat zij eenvoudig in de verschillende nationale rechtsordes kunnen worden ingevoegd;

20. verzoekt de Commissie na te gaan of het niet efficiënter en doeltreffender is om het instrument van de verordening te hanteren bij de toekomstige wetgeving inzake de interne markt;

21. staat erop dat wetgeving op het terrein van het burgerlijk recht principieel volgens de medebeslis-singsprocedure met volledige participatie van het Europees Parlement tot stand komt;

*
* *

22. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie.
